

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Fűri Krisztina ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, az S. B. G. K. Ügyvédi Iroda (alperesi jogi képviselő iroda címe; ügyintéző: dr. Bajkai István ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó általános szerződési kikötések érvényességének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 16. napján meghozott, 12.G.43.622/2014/6. számú ítélete ellen a felperes részéről 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 504.317 (ötszáznégyezer-háromszáztizenhét) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresete szerint a 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: a Törvény) alapján annak megállapítását kérte, hogy a 2003. április 1. és 2004. július 31., a 2004. augusztus 1. és 2006. február 26., a 2006. február 27. és október 19., majd 2006. október 20. és 2010. december 12. között hatályos üzletszabályzatának III.4.3. pontjában, a 2010. december 13-tól 2014. június 30-ig, majd 2014. július 1. napjától hatályos Üzletszabályzatának III.4.3. és 4.4. pontjaiban meghatározott kamatemelést lehetővé tevő szerződéses kikötései tisztességesek, elsősorban azért, mert a felek között egyedileg megtárgyalásra kerültek, másodsorban pedig amiatt, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek megfelelnek.

Kérte a bíróságtól, hogy a Törvény jogbiztonság elvébe ütköző visszamenőleges hatályú, valamint az egyedi körülmények vizsgálatát kizáró szabályaira tekintettel kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a Törvény Alaptörvénybe való ütközésének vizsgálatát. Kérte elsődlegesen erre tekintettel, másodlagosan pedig a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján a Törvénnyel kapcsolatban már folyamatban lévő alkotmánybírósi eljárásra figyelemmel a

per tárgyalásának felfüggesztését.

Állította, hogy a szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tévő kikötést az adósokkal egyedileg megtárgyalta, azt az adósok elfogadták, ezért a Törvény alapján a tisztességtelenség vélelme nem áll fenn.

Érdemben előadta, hogy a kereseti kérelmével érintett szabályozása a hatályos jogszabályoknak megfelelt. Hivatkozott a Hpt. egyoldalú módosítást megengedő, illetőleg annak feltételeit meghatározó rendelkezéseire, valamint arra, hogy a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet szabályait a szerződési szabályok közé beemelte. A PSZÁF az üzletszabályzatát és az alkalmazott szerződésmintáit jóváhagyta, és későbbi ellenőrzései során sem tapasztalt azokkal kapcsolatos hiányosságokat. A kamatláb módosítására pedig mindössze egy esetben, a ..... refinanszírozási kamatának változása miatt került sor. Ennek következtében ugyanakkor az ügyfelek kamatfizetési kötelezettsége ténylegesen nem emelkedett. A szerződési kikötések egyébként a Törvény által előírt elveknek is maradéktalanul megfeleltek. Kiemelte, hogy a kikötések egyértelműen, világosan, az átlag ügyfél számára érthető módon kerültek megfogalmazásra, és hangsúlyos helyen, az üzletszabályzat első harmadában kerültek elhelyezésre. Álláspontja szerint a tételes meghatározás elvének teljesülését a mindenkor hatályos jogszabályok alapján kell megítélni. Üzletszabályzata az egyoldalú módosítást lehetővé tevő okokat megfelelően rögzítette, és azok olyan objektív körülmények, amelyek változására ráhatása nem volt. Hivatkozott arra, hogy ezek az okok ténylegesen befolyásolják a kamat, illetve a költség alakulását. Az Üzletszabályzatának III.4.4., és később a 4.5. pontjai pedig a kamatszámítás módját is tartalmazták. Kiemelte, hogy az egyszeri díjak esetében fogalmilag kizárt a módosítás, egyéb díjak vonatkozásában pedig ilyen nem történt. A kamatteher tekintetében a módosulás mértékének meghatározása úgyszintén nem lehetséges. Az Üzletszabályzat III.5.8. pontja pedig úgy rendelkezik, hogy az adós csak az igazolt többletköltség megfizetésére kötelezhető. Álláspontja szerint a módosítást mindkét irányban lehetővé tette, és a szerződés módosításának esetére biztosította az ügyfelek számára a felmondás jogát.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Szükségtelennek tartotta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére és a tárgyalás felfüggesztésére irányuló indítvány teljesítését, amelyet azzal indokolt, hogy a Törvény kizárólag a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben megfogalmazott kritériumokat tartalmazza, és nem változtat az irányadó jogi helyzeten. Álláspontja szerint a szerződési kikötések egyedi megtárgyaltsága a Törvény alapján indított perben nem vizsgálható, de ezt a felperes egyébként nem is igazolta. Kifejtette, hogy a felperes egyik időállapot szerinti Üzletszabályzata sem felelt meg a Törvényben felállított elveknek. A felperes által használt fogalmak túl általánosak, az idegen kifejezések és azok hatásmechanizmusa a fogyasztó számára nem érthető. A 2010. december 13-tól hatályos Üzletszabályzat 4.3. és 4.4. pontjai egymáshoz képest is eltérően szabályozzák a kamatmódosítás eseteit. A felperes által alkalmazott ok-lista nem alkot zárt rendszert. Az objektivitás és arányosság elve pedig azért nem érvényesül, mert a hiteldíj módosítása, annak gyakorisága továbbá a módosítás mértéke is a felperes belátásától függ. A fogyasztó sem előre kiszámítani, sem utólag ellenőrizni nem tudja a módosítás mértékét. A felmondhatóság sem teljesül, miután a felperes csupán az előtörlesztés lehetőségét biztosítja, amely a szerződés módosításával szemben a fogyasztó számára nem jelent reális alternatívát. A szimmetria elve is sérül, mert a körülmények változása esetén a felperes számára a fogyasztó javára történő módosítás nem kötelező.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában

megállapította, hogy a Ptk. korábban is megkövetelte a kötelmi jogviszonyokban a tisztességes eljárást. A 2/2012. PK véleményben meghatározott elvek a jogszabályok értelmezése alapján kimunkált joggyakorlaton alapulnak, azok érvényre juttatása a pénzügyintézetektől a korábbi jogi szabályozás alapján is elvárható volt. Erre figyelemmel nem látott okot alkotmánybírói eljárás kezdeményezésére. Rámutatott, hogy a tárgyalás felfüggesztésének az Alkotmánybíróság előtt már folyamatban lévő eljárásra a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján sem volt helye.

Kifejtette, hogy a Törvény 4. § (2) bekezdése, 6. §-a, 8. § (4) bekezdése és 11. §-a értelmében nem képezte az eljárás tárgyát annak vizsgálata, hogy a szerződési kikötéseket egyedileg megtárgyalták-e. Továbbá vizsgálata nem terjedhetett ki a felperes által csupán hivatkozott, de a keresetében fel nem tüntetett kikötésekre. A vélelem megdöntése szempontjából pedig nem volt jelentősége a felperes által a kikötések alapján folytatott gyakorlatnak, és annak sem, hogy a kikötéseket ténylegesen alkalmazták-e.

Álláspontja szerint a felperes üzletszabályzatának különböző időállapotú kikötései egyetlen, a Törvény 4. § (1) bekezdésében szabályozott elvnek sem feleltek meg. Megállapította, hogy a 2004. július 31-ig, illetve 2004. augusztus 1. és 2010. december 12. között alkalmazott szerződési kikötések között csupán annyi eltérés mutatkozott, hogy a felperes az utóbbi esetében az alkalmazott referencia kamatlábak között már a CHF LIBOR-t is feltüntette. Kiemelte, hogy az üzletszabályzatban hivatkozott „piaci viszonyok” túlságosan tág fogalom. Annak a felperes is részese, ezért olyan körülmények változásának értékelését is magában foglalta, amelyekre ténylegesen ráhatással bírt. Továbbá nem valamennyi, a piaci viszonyok fogalomkörébe tartozó körülménynek van kihatása a kamatra, illetve költségekre. A fogyasztó így nem lehetett tisztában azzal, hogy milyen körülmény milyen mértékű változása milyen arányú módosítást okozhat a kötelezettségeiben, és utólag sem került abba a helyzetbe, hogy átlássa a módosítás mértékének indokoltságát. Álláspontja szerint a fogyasztó számára a szerződés megszüntetésének az igazolt költségek megfizetése mellett előtörlesztéssel való lehetővé tétele, a felmondhatóság elvének nem felelt meg. A szimmetria elve pedig azért nem teljesült, mert a felperes számára nem volt kötelező a szerződés fogyasztó számára kedvező módosítása.

Megállapította, hogy 2009. augusztus 1-jétől kezdődően a Hpt. 210. § (5) bekezdése biztosította a fogyasztó számára a szerződés díjmentes felmondásának a lehetőségét. Ezért már nem volt szükség a felmondás szerződésben való szabályozására, a felmondhatóság elve ezen időpontot követően anélkül is érvényesült.

Megállapította, hogy a felperes által 2010. december 13-tól alkalmazott általános szerződési feltételekben a korábbi szabályozás a III.4.4. ponttal egészült ki, amely a fogyasztó számára kedvezőtlen kamatmódosítás esetére vonatkozó részletesebb szabályokat tartalmazta. Megjegyezte, hogy a kormányrendeletre való utalással a felperes nem tett eleget az ok-lista meghatározására vonatkozó kötelezettségének, hiszen a fogyasztó nem lehetett tisztában azzal, hogy ezzel a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletre utal. Kiemelte, hogy a „pénzpiaci indexek”, és a „szabályozói környezet változásai” esetében szükség lett volna annak konkretizálására, hogy milyen tényezők, illetve milyen tárgyú jogszabály változása esetén számíthat a fogyasztó módosításra. A túl tág definíciókat tartalmazó ok-lista nem alkotott zárt rendszert, és az egyes okok tisztázatlansága miatt a tételesség elve sem érvényesült. Utalt arra, hogy a pénzpiaci indexek és a szabályozói környezet változása nem minden esetben tesz szükségessé módosítást, ezért a ténylegesség elve sem érvényesült. A szerződés változatlanul nem tartalmazott továbbá az arányosság elvét kielégítő rendelkezést. A korábbiakhoz képest változatlan szabályok pedig a felmondhatóság és szimmetria elvének sem feleltek meg.

Mindezekre figyelemmel a tisztességtelenség vélelmének megdöntésére irányuló kereseti kérelmet alaptalannak találta. A felperes tanúbizonyítás lefolytatására irányuló indítványát mellőzte. Egyrészt a tanúk pontos címének bejelentése hiányában, másrészt, mert a felügyeleti szerv ellenőrzésének eredményét a jogvita elbírálása szempontjából nem tartotta relevánsnak. A felperesnek a tárgyalás elhalasztására vonatkozó kérelmét sem látta teljesíthetőnek. Utalt arra, hogy a felperesnek elegendő idő állt a rendelkezésére az alperes érdemi ellenkérelmének a megismerésére, és arra a tárgyaláson ténylegesen nyilatkozott is. A Törvény 10. § (4) bekezdése pedig csak bizonyítás lefolytatása érdekében teszi lehetővé a tárgyalás elhalasztását. Megjegyezte továbbá, hogy a vélelem folytán a bizonyítás ellenkérelem hiányában is a felperest terhelte.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében változatlanul fenntartotta a tárgyalás felfüggesztése iránti indítványát elsősorban az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése érdekében, másodsorban a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján. Ennek hiányában az elsőfokú ítélet elsődleges, illetve másodlagos kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte. Kérte továbbá dr. M. B., dr. Sz. K. és dr. B. Á. tanúk kihallgatását.

Kifejtette, hogy a 2/2012. PK vélemény megalkotására az egységes gyakorlat biztosítása érdekében volt szükség. Ebből arra következtetett, hogy a bírói gyakorlat 2012. év végéig nem volt egységes. Hivatkozott arra, hogy a Kúria e tárgykörben felállított joggyakorlat elemző csoportjának összefoglaló véleménye ugyancsak az ezen a területen tapasztalható jogértelmezési bizonytalanságokra utal. Az egységes joggyakorlat létét cáfolja továbbá, hogy a Törvény alapján indított perekben első fokon három eset kivételével valamennyi pénzügyi keresetét elutasították, megállapítva ezzel, hogy 2004. óta az egész szektor rossz elvek mellett működött. Utalt arra, hogy a törvényességi felügyeletet ellátó PSZÁF korábban egyetlen alkalommal sem hívta fel a vállalkozások figyelmét a rossz gyakorlatra. Mindezekből pedig álláspontja szerint az következik, hogy a Törvény 4. §-a visszaható hatályú, amely az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság alapelveibe ütközik. Változatlanul állította, hogy a szerződési feltételek egyedi megtárgyaltságának a vizsgálata nélkül a tényállás nem tartható fel teljes körűen. A rövid határidők miatt azonban esélye sincs arra, hogy bizonyítsa, a szerződési kikötéseket egyedileg megtárgyalták, ami ugyancsak sérti a jogállamiság alapelvét. Utalt arra, hogy amennyiben más perben kezdeményezett eljárásának eredményeként az Alkotmánybíróság a Törvényt megsemmisíti, az jelen eljárásra is kihat.

Hangsúlyozta, a szerződési feltételeket bizonyítottan egyedileg megtárgyalta, az erre vonatkozó állítását az alperes sem vitatta. Álláspontja szerint üzletszabályzatait az adott időpontban hatályos jogszabályi rendelkezések alapján, és nem a Törvény 4. § (1) bekezdésében utólag meghatározott és visszaható hatállyal alkalmazni rendelt elvárások szerint kell megítélni. Hivatkozott arra, hogy a 2004. július 31-ig alkalmazott üzletszabályzatai az ebben az időszakban hatályos Hpt. 210. § (3) bekezdésének mindenben megfeleltek, a jogszabály további feltételt nem írt elő. Az ok-lista 2010. előtt ismeretlen fogalom volt, ezért megkövetelésének nincs alapja a korábbi üzletszabályzatok vonatkozásában. Kiemelte, hogy üzletszabályzata három esetben biztosított egyoldalú lehetőséget a kamat módosítására, így a feltételrendszer zárt kört alkotott, ezzel a tételes meghatározás elve megvalósult. Utalt arra, hogy a refinanszírozási feltételek és a Magyar Nemzeti Bank intézkedései olyan külső körülmények, amelyekre nincs ráhatása. Arra figyelemmel, hogy a piaci szerepe ezrelékben mérhető, az elsőfokú bíróságnak a piaci körülményekre való tényleges ráhatásával kapcsolatos álláspontja is téves, aminek következtében az objektivitás elve is megvalósult. Hangsúlyozta, hogy az akkori jogszabályi

környezetre figyelemmel nem kellett konkrétan meghatározni az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeit. Ugyanakkor szükség esetén szakértő bevonásával az egyedi ügyben eljáró bíróság feladata lett volna annak a vizsgálata, hogy az adott piaci körülmények változása ténylegesen befolyással volt-e a kamatmódosításra. Mindezekre tekintettel üzletszabályzata a ténylegesség és arányosság elvének is megfelelt. Hivatkozott arra, hogy az üzletszabályzatban felsorolt okok alapján ügyfelei tisztában voltak azzal, hogy milyen körülmények között kerülhet sor a kamatterhek változására. A három feltételből kettő együttes bekövetkezése esetén a módosítás jogszerű volt, különös tekintettel arra, hogy összességében ügyfelei kamatterhe nem nőtt. Sételmezte az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint felmondás esetén semmilyen költség nem hárítható át az ügyfélre. Kiemelte, hogy a Hpt. is csak 2010. január 1-től biztosította a díjmentes felmondást. A szimmetria elvének érvényesülését pedig a fogyasztó javára történő módosítás ki nem zárásával tette lehetővé.

Fenntartotta, hogy üzletszabályzata a Hpt. 2009. augusztus 1. és december 31. között, valamint 2010. január 1. és 2013. december 31. között hatályos rendelkezéseinek is megfelelt, amennyiben az ok-okozati feltételek megváltozása esetén lehetővé tette az egyoldalú módosítást, az okok mint feltételrendszernek az üzletszabályzatban történő rögzítése mellett. Utalt arra, hogy a jogszabály pontosításának hatására, a felügyeleti és bankszövetségi ajánlásokra figyelemmel került az ezt követő időszakban pontosításra az üzletszabályzata. Előadta, hogy a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletben foglalt feltételeket korlátozás nélkül, nem kizárólag a lakáscélú hitel és kölcsönügyletek vonatkozásában vezette be. Ennek következtében a 2010. december 13. óta hatályos üzletszabályzatai mindenben megfelelnek a Korm. rendeletben és a Hpt-ben előírt feltételeknek, így bizonyosan nem minősülhetnek tisztességtelennek. Utalt arra, hogy a jogalkotó is észlelte a Korm. rendeletben foglaltak és a Törvény szerinti tisztességtelenség közötti ellenmondást, mert az elszámolási törvényjavaslat 52. § (9) bekezdése szerint a tisztességtelenséget a 2010. november 27-ét követően közzétett ászf-módosítások vonatkozásában nem kell vélelmezni. Állította, hogy a kellő gondossággal eljáró átlagfogyasztó számára egyértelmű, hogy a kormányrendeletre történő hivatkozás az e tárgykörben született egyetlen, 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletre vonatkozik. Hivatkozott arra is, hogy a szabályozói környezet változása feltétel, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés c) pontja szerint a jogszabályban is ilyen módon szerepel. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta, hogy a tételesen felsorolt feltételek egyikének való meg nem felelés miatt eredményezi valamennyi feltétel vonatkozásában a tisztességtelenség megállapítását. Sételmezte továbbá, hogy a bíróság nem indokolta, miért nem tett eleget az okoknak zárt rendszerben történő szabályozásának. Kiemelte, hogy a megjelölteken kívül egyéb feltétel bekövetkezése esetén az üzletszabályzata nem ad lehetőséget az egyoldalú módosításra. Álláspontja szerint lehetetlen elvárás a pénzügyi intézményekkel szemben, hogy több tíz évre előre meghatározzák, egy adott körülmény ismeretlen mértékű változása milyen mértékű módosulást eredményezhet. Ilyen feltételt ugyanis még a Korm. rendelet sem támasztott. Utalt arra, hogy a csatolt kimutatása szerint a kamat-változás minden esetben követi a referenciakamat módosulását, ezzel tehát a módosítást mindkét irányban lehetővé tette.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy nincs helye az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésének és a tárgyalás felfüggesztésének. Kifejtette, hogy a Törvény a hét elvnek a 4. § (1) bekezdésében való megjelenítésével a bíróságok által 2012. óta alkalmazott, és a Kúria által a bíróságok számára a 2/2014. Polgári jogegységi határozattal

kötelezően alkalmazni rendelt elveket emelte törvényi szintre. Ez pedig azért sem minősíthető utólagos jogalkotásnak, mert az abban meghatározott elvek azonosak az 1999. március 1. óta hatályos 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, valamint az 1997. évi CXLIX. törvénnyel módosított Ptk. rendelkezéseivel, amelyek a 93/13. EGK irányelvnek való megfelelést szolgálták. Kiemelte, hogy a Korm. rendelet 2. § d) pontja szerint a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kellett tekinteni azt a szerződési feltételt, amely lehetővé tette, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni vagy azt felmondani. Az a tény, hogy a pénzügyi intézményekre vonatkozó jogszabályok 2010. óta fokozatosan szigorodtak, nem jelenti azt, hogy bíróság előtt ne lehetett volna az egyes szerződési konstrukciókat eredményesen megtámadni. A bíróság előtti megtámadás lehetőségét az sem zárja ki, hogy a pénzügyi intézmények gyakorlatát a felügyeletet ellátó szerv nem kifogásolta, mivel a szerződési feltétel tisztességességével kapcsolatos jogvitában a régi Ptk. 7. § (1) bekezdése alapján végső soron a bíróság, és nem a felügyelet jogosult dönteni. Kiemelte, hogy a tisztességtelen kondíciókat tartalmazó szerződésekből származó igényeket a pénzintézeteknek a törvény hiányában, az egyedileg indított és a Polgári jogegységi határozatnak megfelelően eldöntött perek alapján is rendezniük kellene. Utalt arra, hogy a 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény a 93/13. EGK irányelvbe való ütközés miatt a fogyasztói szerződésekben a 2004. május 1. és 2006. február 28. között alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltételek esetében is a semmisség jogkövetkezményét írta elő, annak ellenére, hogy a régi Ptk. 209. §-a csupán a fogyasztó általi megtámadhatóságról rendelkezett.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy jelen perben a szerződési feltételek egyedi megtárgyaltsága nem volt vizsgálható. Hangsúlyozta, kifejezetten hivatkozott arra, hogy a megismerés lehetőségének biztosításától a szerződési feltételek még nem váltak egyedileg megtárgyalttá. Utalt arra, hogy a perben a szerződési feltételek tisztességességének és nem annak volt jelentősége, hogy a felperes szerződési, illetve hitelezési gyakorlata megfelelt-e a Hpt. rendelkezéseinek. Az elsőfokú bíróság pedig alapvetően helyesen következtetett arra, hogy a Törvényben meghatározott elvek nem teljesültek. Rámutatott, hogy a Hpt-ben szabályozott felmondási jog önmagában nem biztosította a felmondhatóság elvének való megfelelést. Az ítélet helyesen állapította meg azt is, hogy a kormányrendeletre utalással a felperes nem tett eleget az oklista meghatározásának. A 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet ugyanis csupán keretszabályokat tartalmaz, annak rendelkezései nem kellően konkrétak. Hangsúlyozta, hogy az a felperes által hivatkozott körülmény, miszerint az elszámolási törvénnyel a vélelem alkalmazási köre módosul nem jelenti azt, hogy ezekben az esetekben a tisztességesség ne lenne vizsgálható. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperes bizonyítási indítványait, mivel a perben eldöntendő jogkérdés szempontjából sem a felperes hitelezési gyakorlatának, sem a Hpt-nek való megfelelésének nem volt jelentősége.

Az ítélet tábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság megalapozatlannak találta a felperesnek a Törvény visszaható hatályú szabályaival kapcsolatos kifogását, ezért nem fordult az Alkotmánybírósághoz. A

fellebbezésében a felperes az erre vonatkozó indítványát változatlanul fenntartotta, és elsődlegesen a Pp. 155/B. §-a, másodlagosan a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján kérte a per tárgyalásának a felfüggesztését. Az ítéltáblának ezért mindenképp ebben a kérdésben kellett állást foglalnia.

Az ítéltábla a felperes indítványával összefüggésben rámutat arra, hogy az Alkotmánybíróság mindeddig a Törvény egyetlen rendelkezésének alaptörvény-ellenességét sem állapította meg. A Törvény perben alkalmazandó rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét az ítéltábla nem észlelte, ezért az Abtv. 25. § (1) bekezdésében meghatározott előfeltételek hiányában az elsőfokú bírósággal egyezően maga sem tartotta szükségesnek Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. Kiemeli, hogy főszabály szerint a bíró csak azon jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során alkalmaznia kell. Az egyedi normakontroll kezdeményezése csak abban az esetben vonatkozhat egy teljes jogszabályra, ha megítélése szerint az közjogi érvénytelenségben szenved, vagy, ha az adott perben valamennyi rendelkezése alkalmazásra kerül [3192/2014. (VII. 15.) AB határozat].

A felperes nem hivatkozott a Törvény közjogi érvénytelenségét megalapozó körülményre, és a bíróságnak a jogvita elbírálása során nem kell a Törvény egészét alkalmaznia. Egyebekben az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság kérelem elutasításával kapcsolatos okfejtésével. Ennél részletesebben az indítvány elutasítását nem volt köteles indokolni a – Legfelsőbb Bíróság BH1994. 448. számon közzétett eseti döntésében megerősített – bírói gyakorlat szerint, mert azzal lényegében maga is az Alkotmánybíróság kizárólagos jogkörébe tartozó normakontrollt végzett volna. Emellett az ítéltábla arra mutat még rá, hogy a Törvény alapján indított pernek – a következőkben kifejtettek szerint – nem képezhetette tárgyát a szerződési feltételek egyedi megtárgyaltságának a vizsgálata.

Az ítéltábla ezért sem a felperes elsődleges, sem a másodlagos kérelme szerint nem találta indokoltnak a tárgyalás felfüggesztését az Alkotmánybíróság eljárására. Utal arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság a 3/2005. (XI. 14.) PK-KK véleményében elvi érveléssel kimondta, hogy az Alkotmánybíróságnak a más polgári perben kezdeményezett eljárása, és az ennek nyomán várható döntése nem tekinthető a Pp. 152. § (2) bekezdésének alkalmazásában előzetes kérdésnek. Amennyiben a félnek a jogerős ítéletet követően a Törvénnyel kapcsolatban változatlanul alkotmányos aggályai vannak, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjeszthet elő, és ennek eredményessége esetén a Pp. 361-362. §-a szerinti eljárásnak van helye.

Az ítéltábla az előzőekben kifejtettekre figyelemmel nem látta akadályát az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának. Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntését, és túlnyomó részben annak indokait is osztotta. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket emeli ki:

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást a felperes elsődleges kereseti kérelmének teljesíthetőségével kapcsolatban. A Törvény 8. § (4) bekezdésének és 11. §-ának az értelmezése alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a szerződési kikötés tisztességességének és érvényességének a megállapítása mellett a perben más kereseti kérelem nem volt előterjeszthető, illetve elbírálható. Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, hogy a Törvény hatálya kizárólag azokra a 2004. május 1. napja

és a törvény hatályba lépése között kötött, a Törvény 1. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott fogyasztói kölcsönszerződésekre terjedt ki, amelyek részévé a 3. § (1) bekezdése, vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltétel vált. Amennyiben a felperes álláspontja szerint az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötéseket egyedileg megtárgyalták, azok tisztességtelenségét a Törvény 4. § (1) bekezdése szerint nem kellett vélelmezni. A szerződési kikötések egyedi megtárgyaltságára nézve bizonyítás felvételének nem volt tehát helye a perben. Annak sem volt ezért jelentősége, hogy a Törvény 10. §-ában meghatározott határidők akadályozták-e a felperest az erre vonatkozó bizonyításban.

Az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen rögzítette: a perben kizárólag az volt vizsgálható, hogy a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések tekintetében teljesülnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a-g) pontjában foglalt követelmények. Az ítéletábra osztotta azt az álláspontját is, hogy a per eldöntése szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy az érintett szerződéses kikötések alapján a felperes ténylegesen milyen gyakorlatot folytatott.

A bíróságnak nem a fogyasztókkal kötött szerződések érvényességéről, vagy érvénytelenségéről kellett döntést hoznia a perben. Ebből kifolyólag a kikötések tisztességessége és érvényessége sem volt vizsgálható a Törvény 4. § (1) bekezdésében fel nem sorolt elvek, vagy más jogszabályok alapján. A felperes által hivatkozott jogszabályi környezet [Hpt., 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet] ezért a kereset elbírálása során figyelmen kívül maradt. Az ítéletábra ebben a körben csupán azt emeli ki, hogy egyetértett az alperessel abban, hogy a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet keretszabályokat tartalmaz, amelyek alapján a pénzügyintézeteknek kellett a fogyasztóvédelmi szempontokat is figyelembe véve az általános szerződési feltételeiket módosítaniuk.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság megalapozottan mellőzte a felperes bizonyítási indítványait, azok elrendelését – a Pp. 235. § (1) bekezdése feltételeinek hiányában – az ítéletábra sem látta indokoltnak.

A Törvény 4. § (1) bekezdése az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességtelenségét vélelmezi. A Törvény 11. §-a értelmében a szerződéses kikötés egésze vizsgálendő abból szempontból, hogy az megfelel-e a 4. § (1) bekezdésében felsorolt elveknek. A Törvény tételes meghatározás elvére vonatkozó szabályából [4. § (1) bekezdés b) pontja] is az következik, hogy az ok-listát a jogalkotó egységnek tekintette. Ebből következően a keresettel érintett szerződési kikötések elemeinek tisztességessége külön-külön nem volt vizsgálható, azok részleges érvényességének a megállapítása kizárt volt.

A Törvény 4. § (1) bekezdése a-g) pontjának feltételei konjunktívak. A 11. § (2) bekezdése értelmében bármelyik feltétel hiányában a keresetet el kell utasítani, míg a 11. § (3) bekezdése szerint a szerződéses kikötés akkor tisztességes és érvényes, ha valamennyi feltételnek megfelel.

Az elsőfokú bíróság ítéletében valamennyi elv megvalósulását külön-külön vizsgálta. Az ítéletábra álláspontja szerint ezzel szemben nincs szükség valamennyi feltétel vizsgálatára abban az esetben, ha valamelyik feltétel hiánya egyértelműen megállapítható.

A Törvény 4. §-hoz fűzött miniszteri indokolás szerint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve nem valósul meg akkor, ha a megszüvegezés és a szerkesztés hiányossága miatt a kikötés – annak tartalmától függetlenül – a fogyasztó számára nem világos, nem érthető. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve ugyanakkor tartalmilag azt a követelményt is megfogalmazza, hogy a szerződéskötés során a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni: megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettséget, az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező változásból eredő többlet-kötelezettségének indokait, a változás mechanizmusát és annak lehetséges mértékét is. Az átláthatóság követelménye pedig akkor teljesül, ha az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, és fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a rá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, és szimmetria elvének be nem tartásával került sor.

Mindezekre tekintettel az ítéltábla elsődlegesen az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének megvalósulásának vizsgálatát tartotta szükségesnek. Álláspontja szerint ugyanis, amennyiben a kikötés ezeknek nem felel, mert a gazdasági következmények tekintetében nem egyértelmű, az a tételes meghatározás és objektivitás követelményét is sérti. Az egyoldalú szerződésmódosítás pontos mechanizmusának hiányában pedig a ténylegesség és arányosság, valamint a szimmetria elve sem teljesül.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes által megjelölt szerződési kikötések egyetlen időpontban sem feleltek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, és az átláthatóság elvének sem. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által használt túl általános és tág fogalmak folytán („refinanszírozási feltételek”, „pénzpiaci körülmények”, „MNB esetleges intézkedései”, „piaci viszonyok”, „szabályozói környezet”) a fogyasztó nem került abba a helyzetbe, hogy szerződéskötéskor felmérje az esetleges körülményváltozásokból eredő többlet-kötelezettségei keletkezésének indokát, illetve azok mértékét. Mindezek egyúttal a módosítás jogszerűségének utólagos ellenőrzésétől is elzárták.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint átláthatóság hiányában az ítéltábla fentiekben kifejtett álláspontja szerint minden további elv fennállásának a vizsgálata szükségtelen volt, a kereset ugyanis azok megvalósulása esetén sem lett volna teljesíthető. Mindez azonban nem befolyásolta az elsőfokú bíróság döntésének érdemi megalapozottságát, annak megállapítását, hogy a felperes a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított vélelmet megdönteni nem tudta.

Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a pernyertes alperes másodfokú perköltségét megfizetni. Az alperes a fellebbezési eljárásban a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján az ügyvédi megbízása szerint a bíróság előtti megjelenése után 30 munkaóra számolt 1.140.000 forint és áfa munkadíj, 51.300 forint és áfa költségtérítés, valamint a felkészítésére 200.000 forint és áfa, összesen 1.766.951 forint megtérítésére tartott igényt. Az ítéltábla az előterjesztett

igényt – a fellebbezési eljárásban kifejtett képviselői tevékenység munkaidő-szükségletére figyelemmel – eltúlzottnak találta, és a felperest a rendelet 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelt, 380.000 forint és áfa összegű ügyvédi munkadíj, továbbá 17.100 forint és áfa költségtérítés megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2014. november 4.

Világhyéné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor s k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő